

fan tutte" a fost atît de perfect pus la punct încît ar fi de menționat întreaga figurație care a asigurat schimbarea elementelor de decor ce marcau succesiunea scenelor de-a lungul celor două acte. Turneul teatrului liric „Deutsche Staatsoper din Berlin” s-a încheiat triumfal, culminînd cu prezentarea în primă audiție, la București, a operei satirice „Nasul” de Dmitri Șostakoviici.

„Nasul”

Compusă la 21 de ani pe un libret inspirat de nuvela satiric-fantastică „Nasul”, scrisă de Nicolai Gogol la 19 ani, opera lui Dmitri Șostakoviici ne apare după cinci decenii de la crearea ei ca una dintre cele mai originale și moderne realizări ale teatrului liric contemporan.

Partitura palpită de viață și fantezie, puternica vină umoristică atinge pe alocuri sarcasmul dar ocolește vulgaritatea, orchestra se menține constant într-o vervă plină de invenție în timp ce episoadele comice ale „nasului pierdut și regăsit” ne plimbă împreună cu personajul principal, asesorul de colegiu Platon Kuzmici Kovaliov (realizat cu

o genială forță dramatic-muzicală de basul Reiner Süss) prin lumea pestriță a vechiului Petersburg, alcătuită din meseriași, polițiști, mici și mari funcționari, slujitori, gospodine, birjari și portari.

Regia de un fascinant dinamism a lui Erhard Fischer, decorurile și costumele lui Wilfried Werz, conducerea muzicală inteligentă a lui Heinz Fricke au contribuit împreună cu cîntăreții și cîntărețele Peter Olesch, Jutta Vulpius, Horst Hiestermann, Peter Binszus, Erich Witte, Horst Lunow, Gertraud Prenzlów, Renate Hloff și încă mulți alții la conturarea atmosferei acestei opere în care satira se extinde pînă la limitele tragicului.

Dar peste forfota de personajei clocotind în vacarmul vieții cotidiene s-a afirmat cu o forță și o pătrundere muzicală ieșită cu totul din comun actorul și cîntărețul de primă mărime, basul Reiner Süss, interpretul asesorului de colegiu Platon Kuzmici Kovaliov, omul care și-a pierdut nasul, simbol al ierarhiei sociale în lumea vechiului Petersburg.

Este neîndoiebnic că turneul ansamblului „Deutsche Staatsoper din Berlin” va stărui mult timp în amintirea publicului nostru care a aclamat cu entuziasm fiecare din cele 3 spectacole susținute la București.

V. Cristian

TEATRUL LIRIC NAȚIONAL „GONZALO ROIG” DIN CUBA

„Cecilia Valdés” de Augustin Rodriguez

Zarzuela este un gen teatral specific artei spaniole — și, prin extensie și condiționări istorice, latino-americane. E mai mult decît vodevil sau operetă, mai puțin decît operă. Ca și dramei în proză îi sînt deschise toate subiectele, fără predilecția obsedantă pentru comedie a operetei. În plus, ancorarea evidentă și puternică în zonele practicilor folclorice din mediul care generează zarzuela îi dă un plus de savoare și relief. Să adăugăm caracterul indeajuns de elaborat al trătării muzicale și solicitarea (chiar supraso-

licitarea) resurselor vocale ale interpreților, pentru a avea imaginea mai apropiată de realitate a unui gen sincer și, pentru noi, inedit. În Spania și în lumea latino-americană în general, zarzuela dăinuie de secole, fără a fi înfrîntă de concurența nici a operei, nici a operetei și nici a musicalului. Ea se constituie într-un mijloc de exprimare a unor concepții de viață și a unui temperament artistic particular.

Din cîte știm, la noi nu s-a reprezentat zarzuela; iată de ce interesul față de spec-

tacolele Teatrului liric național „Gonzalo Roig”, din Cuba a fost și în această privință sporit. Cele trei reprezentații, susținute în sala Rapsodiei Române, au fost revelatoare pentru nivelul artei spectacolului havanez (evident, mai puțin în părțile de proză, suprimate și înlocuite cu scurte comentarii de legătură, menite să înlesnească urmărirea firului dramatic). Cea mai importantă lucrare în gen din literatura națională, zarzuela *Cecilia Valdés* reprezintă transpunerea în formă scenică, de către Augustin Rodríguez, a romanului omonim al lui Cirilo Villaverde, scriitor cubanez notoriu din veacul trecut. Muzica a fost compusă de Gonzalo Roig y Lobo (1890–1970), compozitor marcant al epocii contemporane latino-americane. Apărută în 1932, zarzuela *Cecilia Valdés* a străpuns bariera timpului datorită caracterului direct al expresiei, varietății stărilor afective ale eroilor traduse muzicalmente prin arii și ansambluri nesofisticate și pline de tensiune lirică, printr-o haină orchestrală nepretențioasă și, în fine, prin nota folclorică accentuată. Cea din urmă apare atât sub forma unor ritmuri și turnuri melodice din dansurile specifice (bolero, guaracha ș.a.) orașului cubanez, cât și sub cea a unor ritualuri cu muzică, dans și incantație magică de sorginte afro-cubana. Dacă menționăm că însăși evoluția subiectului prezintă suficiente virtuți dramatice, avem motivația clară a interesului suscitată de spectacolele Teatrului liric național din Cuba. Cele 7 mari secțiuni muzicale au fost suficiente pentru a ne crea o imagine globală asupra lucrării și nivelului interpretativ al trupei havaneze. În esență, este povestea unor iubiri neîmpărtășite sau neîmplinite, agrementată și chiar condimentată cu acțiuni colaterale. Pe Cecilia o iubesc doi tineri; unul dintre aceștia îi este indiferent și suferă, celălalt, favorizat, va contracta însă o căsătorie interesată, deși are cu Cecilia un copil. Durerea Ceciliei atinge disperarea, îl roagă pe cel care o iubește să împiedice căsătoria. Răzbunător, el va înjunghia pe mire, îndepărtându-și-o pentru totdeauna pe Cecilia. Drama este întărită și de faptul că cei doi rivali sînt, de fapt, frați de tată.

Desigur, nu se poate judeca un spectacol în ansamblul său atunci cînd nu e văzut pe

scena pentru care a fost croit; deplasările și turneele impun reduceri și simplificări. Prima și definitivă impresie este aceea a unei concepții teatrale realiste, cu tente pasionale, mai degrabă melodramatice decît veriste. Regia a conferit eroilor caractere pregnante, subliniind momentele de tensiune, găsind soluții pline de haz sau de o fină ironie (îndeosebi cînd sînt tratate scenele din lumea bună). Suportul muzical permite de altfel o etalare intensivă a zbuciumului celor trei eroi principali. Cadrul scenografic, mai mult schițat și sugerat, costumele frumoase și expresive au contribuit la întărirea primei impresii. Dintre interpreți, cel mai interesant sub raport vocal a fost Ramón Santana, cu o voce mare și accente dramatice juste. În general, partitura solicită glasuri cu resurse dramatice, așa cum am înțeles și la ceilalți interpreți Ester Valdés, Ramón Chaves, Dinora Arguellez, Ester Peiret, Umberto Lara ș.a. (Distribuția a fost dublată, ca la orice operă.) Ultimii doi sînt interpreți care se mențin în zonele stilului folcloric (ca emisie vocală), cu excelente rezultate. Una dintre scenele pe drept cuvînt entuziasmante este cea a cîntecelor și dansurilor sclavilor de pe o plantație de cafea, de o mare simplitate și eficiență artistică, nu numai prin coloritul exotic pentru noi, ci mai cu seamă prin vigoarea expresiei și bogăția de simboluri. O mostră de comedie suculentă au oferit Ramón Zamora, Rafael Suarez și Angela Valdés. Mai mult decît meritorie a fost evoluția ansamblului coral, nu atât numeros cît eficient ca sonoritate. La pupitru, Fabio Landa a asigurat o coordonare bună, avînd concursul orchestrei simfonice a Filarmonicii de Stat din Ploiești (mai puțin maleabilă pentru o orchestră de teatru, în care ritmul și respirația scenei impun un stil propriu de execuție).

În ansamblu, spectacolele Teatrului liric național cubanez au constituit un remarcabil mijloc de cunoaștere a unei forme scenice inedite, completînd imaginea pe care ne-a oferit-o despre arta din țara prietenă excelențele ansambluri de balet (Balet Nacional de Cuba și Baletul modern).

Petre Codreanu

